

PREGLJED STANJA FINANCIJSKE IMOVINE I DEPOZITA SEKTORA KUĆANSTAVA

Zagreb, listopad 2024.

Sadržaj

| FINANCIJSKA IMOVINA KUĆANSTAVA

| DEPOZITI SEKTORA KUĆANSTAVA

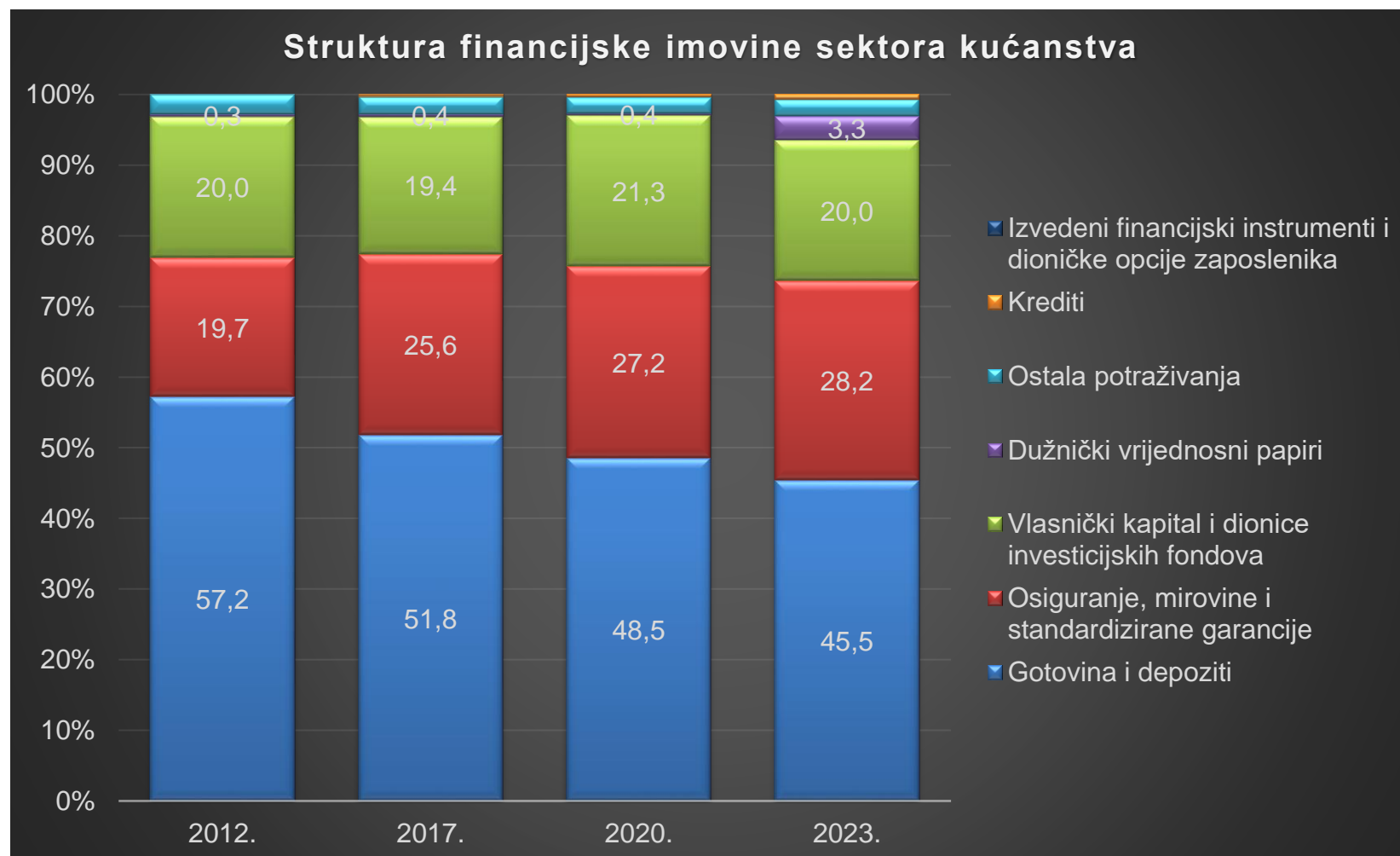
| KAMATNE STOPE KREDITNIH INSTITUCIJA NA
DEPOZITE SEKTORA KUĆANSTAVA

| REGIONALNI ASPEKT DEPOZITA KUĆANSTAVA

Financijska imovina kućanstava

Iako gotovina i depoziti i dalje dominiraju u financijskoj imovini kućanstava, vidljiv je trend smanjenja njihova udjela, koji je od 2020. godine manji od 50% (2023. godine je iznosio 45,5%), primarno zbog bržeg rasta vrijednosti ulaganja u mirovinske fondove, a 2023. godine postala su relevantna i ulaganja u dužničke vrijednosne papire.

Ukupna nominalna vrijednost financijske imovine sektora kućanstava u posljednjih se deset godina uvećala za 80,2%, pri čemu stavka Gotovina i depoziti za 46,3%, stavka Osiguranje, mirovine i standardizirane garancije za 137,6%, a stavka Dužnički vrijednosni papiri 15,8 puta. Stoga se i struktura imovine kućanstava promijenila – udio valuta i depozita u zadnjih deset godina smanjen je za 10,6 postotnih bodova, dok je udio stavke Osiguranje, mirovine i standardizirane garancije porastao za 6,8 postotnih bodova, a znatnije je uvećan i udio dužničkih vrijednosnih papira, s 0,4% na 3,3% (posljedica otvorene mogućnosti ulaganja kućanstava u državne obveznice i trezorske zapise Ministarstva financija od 2023. godine).

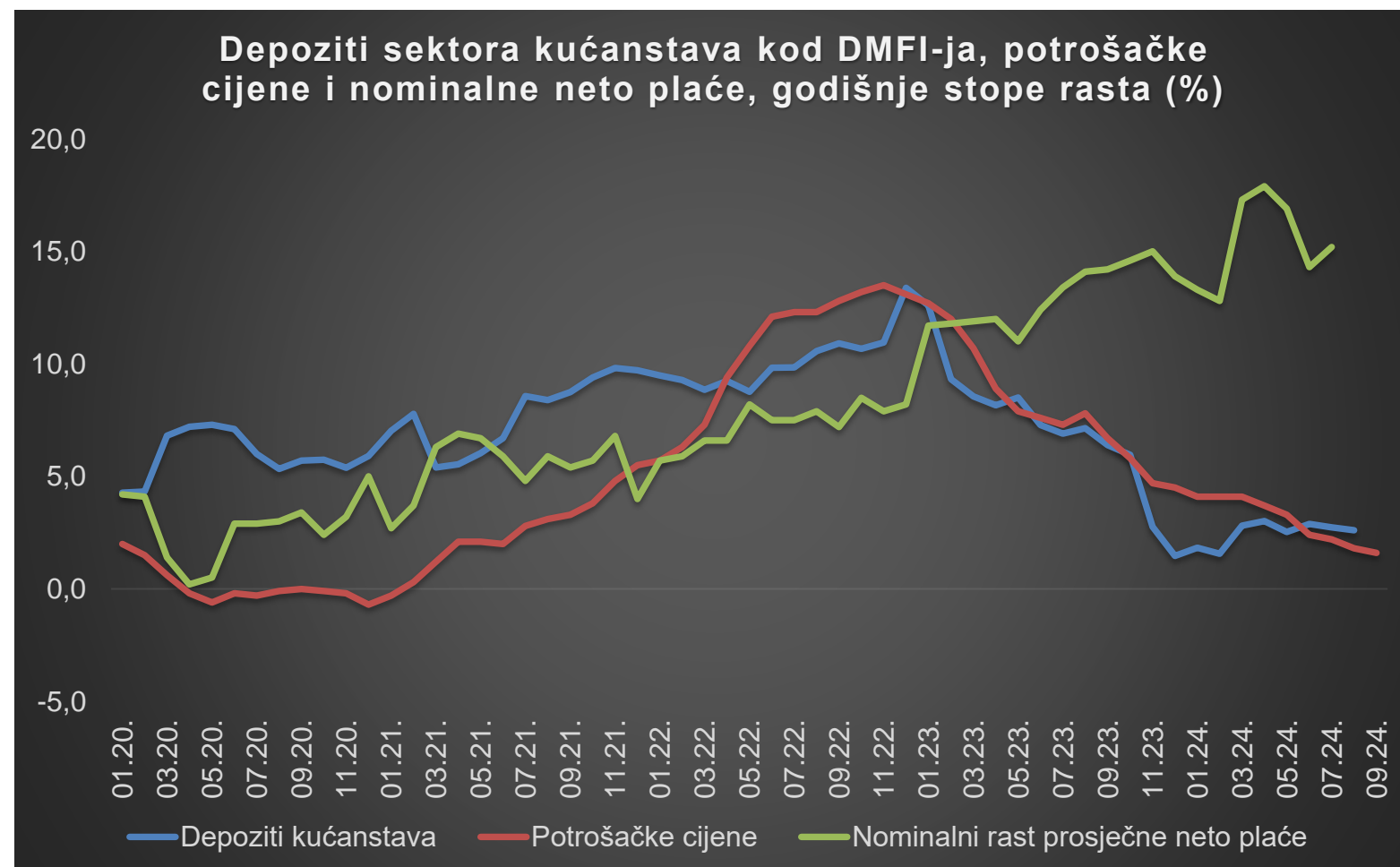
Izvor: HNB, Financijski računi; izračun: HGK

Izvor: HNB, Financijski računi; izračun: HGK

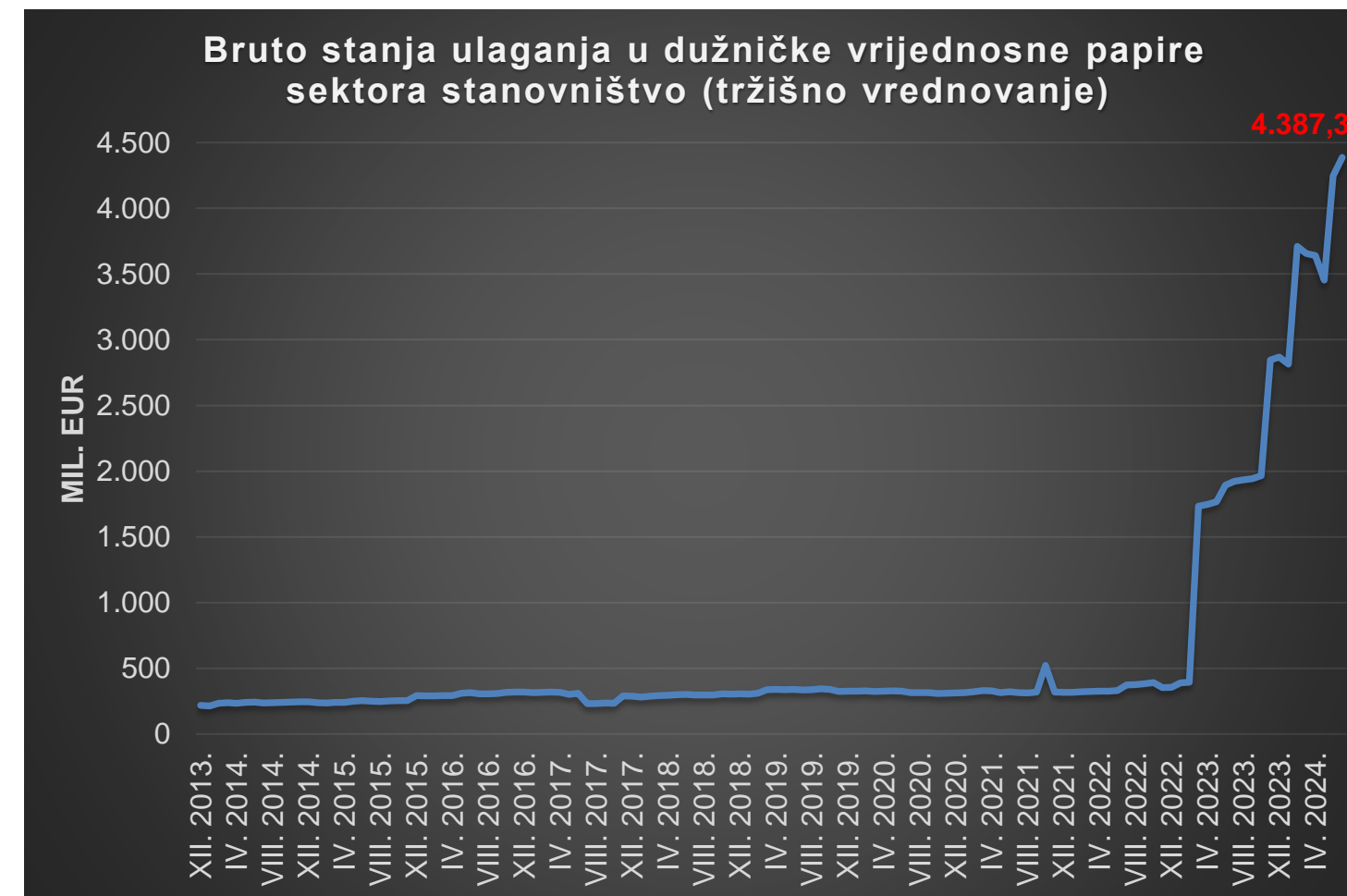
Depoziti sektora kućanstava (I)

U bankama, štednim bankama, stambenim štedionicama i novčanim fondovima (u monetarnoj statistici ove se institucije grupno nazivaju Druge monetarne financijske institucije – DMFI), sektor kućanstava imao je krajem kolovoza 2024. godine ukupno 38,6 milijardi eura depozita. U odnosu na prethodnu godinu, to je bilo 978 milijuna eura više (2,6%). Pritom je godišnji rast zabilježen kod depozita s ugovorenim dospeljećem (+25,7), dok su prekonoćni depoziti smanjeni (-4,4%).

Dinamičniji rast depozita stanovništva bio je vidljiv 2020. godine, započevši u izvanrednim okolnostima pandemije i ograničenja mogućnosti potrošnje zbog povremenog zatvaranja i/ili ograničavanja gospodarskih aktivnosti i mobilnosti, uz mjere za očuvanje radnih mjesta u najpogođenijim sektorima što je spriječilo veće poremećaje na tržištu rada te nastavak realnog rasta plaća. Daljnje dinamiziranje rasta je primjetno u 2021., a posebno u 2022. godini (kada je godišnja stopa prešla 13%), iako tada u promijenjenim okolnostima realnog pada plaća zbog izuzetno visoke inflacije te uz i nadalje vrlo niske pasivne kamatne stope banaka na depozite. U te dvije godine ukupni su se depoziti sektora kućanstava povećali za 7,3 milijarde eura (24,4%). Na samom kraju 2022. godine bio je vidljiviji skok položene vrijednosti depozita zbog pripreme za konverziju od 1. siječnja odnosno promjene nacionalne valute u euro. No, odmah nakon konverzije taj se rast anulirao budući da su kućanstva podigla dio konvertiranih depozita, a odljevu depozita je pridonijela emisija prve "narodne" obveznice u ožujku 2023. godine i Trezorskih zapisa MF pred kraj godine, te su godišnje stope rasta u cijeloj 2023. godini bile niže nego u ranijim razdobljima. Prema podacima HNB-a, bruto stanje ulaganja u dužničke vrijednosne papire sektora stanovništva je na kraju srpnja 2024. iznosilo 4,4 milijarde eura. Prije ožujka 2023. godine, ova su ulaganja bila zanemariva.

Izvor: HNB, DZS; izračun: HGK

Izvor: HNB, obrada: HGK

Depoziti sektora kućanstava (II)

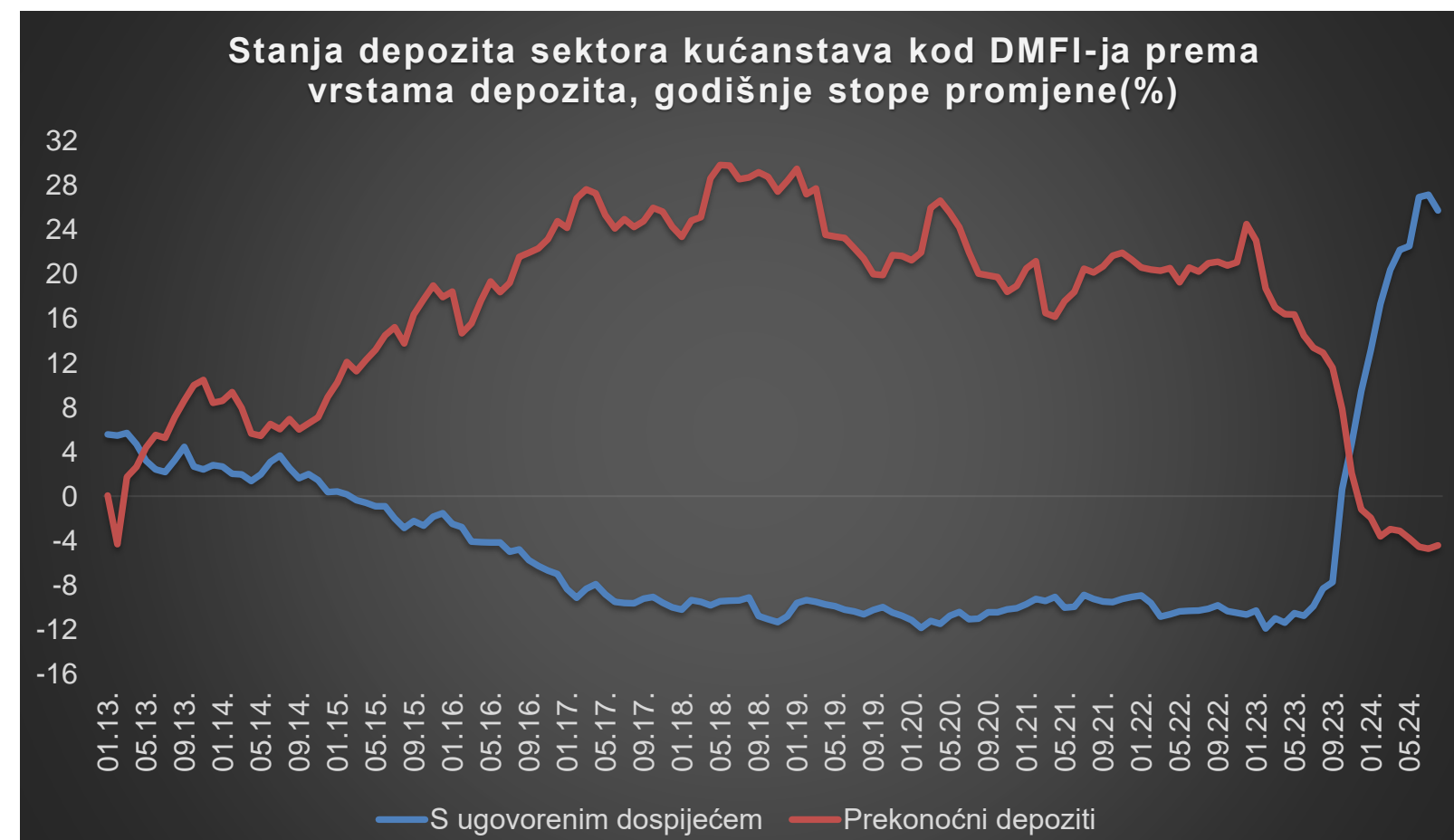
U ovoj godini, trend rasta depozita je dodatno usporen unatoč faktorima koji pretpostavljaju rast raspoloživog dohotka: dezinflacija, odnosno vraćanje razine inflacije prema 2%, rekordni nominalni, ali i realni rast plaća, rekordna zaposlenost te rast pasivnih kamata. No, nove emisije državnih vrijednosnih papira u ovoj godini (emisija obveznice RH te tri emisije trezorskih zapisa Ministarstva financija) s višim prinosima, opet su pridonijele, kao i prethodne godine, odljevu depozita.

Ipak, zbog ponuđenih nešto viših pasivnih kamatnih stopa u bankama, za razliku od prethodnih razdoblja, vrijednost depozita s ugovorenim dospijećem je nakon dugog vremena imala pozitivne godišnje stope rasta, dok se vrijednost prekonoćnih depozita smanjila. Tako je vrijednost depozita s ugovorenim dospijećem u kolovozu 2024. bila viša za 2,25 milijardi eura nego godinu prije, dok je istodobno vrijednost prekonoćnih depozita pala za 1,3 milijarde eura.

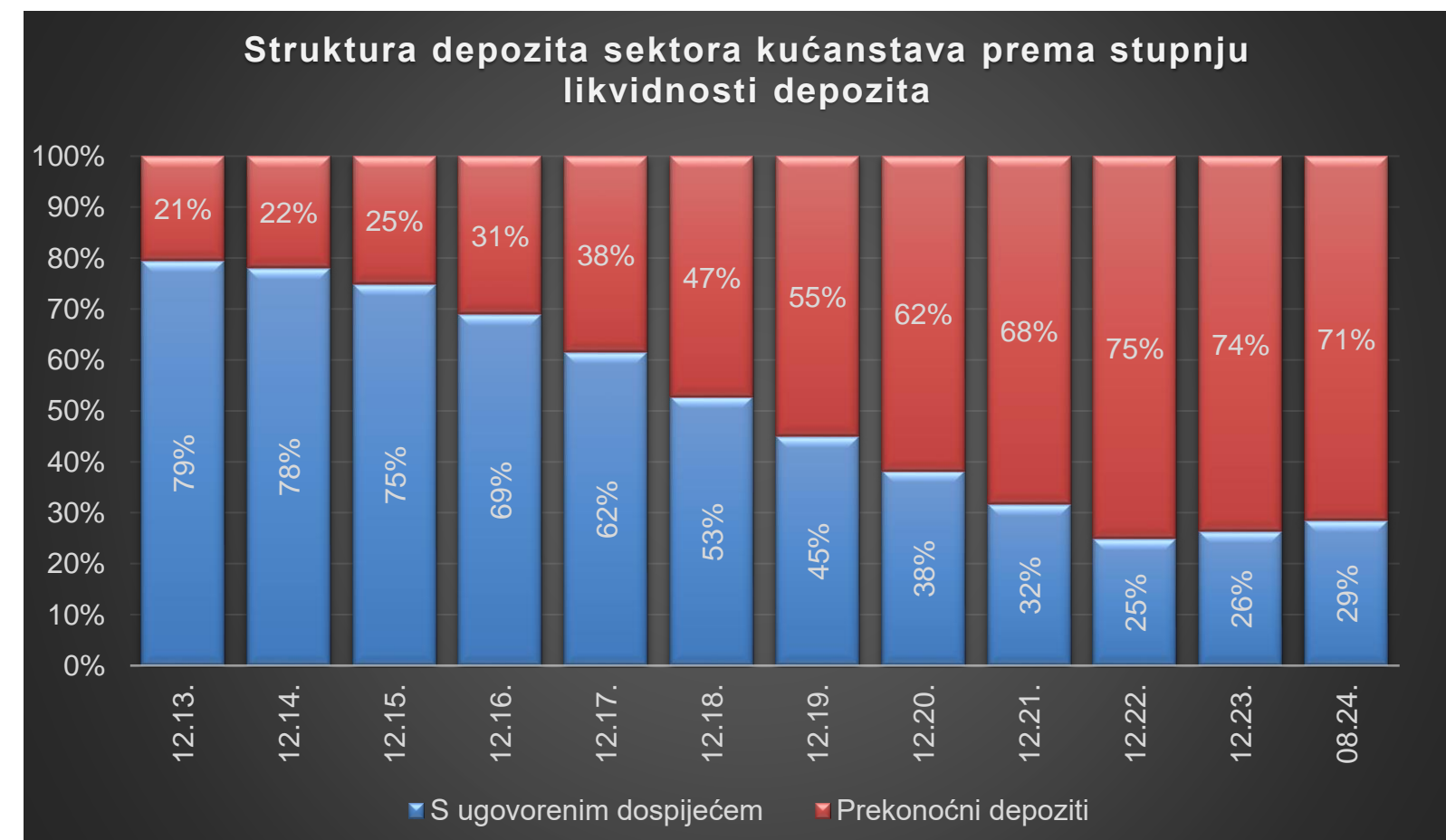
Podsjetimo, vrijednost depozita s ugovorenim dospijećem počela se kretati opadajućim trendom još 2015. godine, s istodobno dinamiziranim rastom likvidnijih oblika depozita što je drastično promijenilo strukturu depozita sektora kućanstava u posljednjih desetak godina: likvidniji oblici depozita su u 2022. i 2023. činili oko tri četvrtine ukupnih depozita, a prije deset godina tek oko petine. Nakon dužeg vremena, u ovoj godini vidimo povećanje udjela depozita s ugovorenim dospijećem (na 29%).

Ipak, i dalje će rast depozita ograničavati mogućnost ulaganja u državne vrijednosne papire budući da je Vlada najavila kontinuitet dinamike izdavanja dužničkih vrijednosnih papira te mogućnost reinvestiranja po dospijeću, prema redovitom kalendaru izdanja:

- Tromjesečni TZ u ožujku, lipnju, rujnu i prosincu,
- Jednogodišnji TZ u lipnju i studenom,
- Obveznice u ožujku

Izvor: HNB, izračun: HGK

Izvor: HNB, izračun: HGK

Kamatne stope kreditnih institucija na depozite sektora kućanstava

Osnovni razlog promjene preferencija stanovništva prema likvidnijim oblicima depozita u prethodnim razdobljima bile su povijesno niske pasivne kamatne stope koje su (osobito kod oročenih depozita) postale destimulativne. U 2023. godini, s ponudom stimulaturnijih ulaganja u državne dužničke vrijednosne papire fizičkim osobama, kreditne institucije su ponudile nešto više pasivne kamatne stope na štednju.

Kamatne stope na sve oblike depozita bile su ispod razine inflacije od početka 2021. godine, a najveća je razlika bila krajem 2022. kada je inflacija bila na najvišoj razini. Kamatna stopa za oročene depozite stajala je ispod jedan posto od sredine 2016. godine, a ispod 0,5% od početka 2017. godine do početka 2023. godine. Od ožujka 2023. godine (kada je emitirana prva „narodna“ obveznica) vidljiv je pomak prema gore, kada je prosječna stopa prvi puta bila iznad 1% od sredine 2016. godine. Kamatna stopa na likvidnije depozite (prekonoćne) bila je statičnija te je od ožujka 2020. godine do zadnjega podatka za kolovoz 2024. iznosila prosječnih 0,02%.

Izvor: HNB, obrada: HGK

Regionalni aspekt depozita kućanstava (I)

30. lipanj 2024.

Županija naziv	Vrijednost depozita u 000 EUR	Udio u RH, %
Grad Zagreb	10.640.372	28,5
Splitsko-dalmatinska županija	4.541.514	12,2
Primorsko-goranska županija	3.461.367	9,3
Istarska županija	2.877.206	7,7
Zagrebačka županija	2.386.073	6,4
Zadarska županija	1.790.453	4,8
Osječko-baranjska županija	1.491.050	4,0
Dubrovačko-neretvanska županija	1.465.781	3,9
Varaždinska županija	1.070.307	2,9
Šibensko-kninska županija	902.096	2,4
Karlovačka županija	845.704	2,3
Međimurska županija	805.946	2,2
Krapinsko-zagorska županija	766.391	2,1
Sisačko-moslavačka županija	744.489	2,0
Brodsko-posavska županija	698.634	1,9
Vukovarsko-srijemska županija	647.767	1,7
Bjelovarsko-bilogorska županija	605.692	1,6
Koprivničko-križevačka županija	595.503	1,6
Požeško-slavonska županija	353.485	0,9
Ličko-senjska županija	347.692	0,9
Virovitičko-podravska županija	332.644	0,9
Ukupno RH	37.370.166	100,0

U županijskoj raspodjeli depozita kućanstava u kreditnim institucijama uočljivo je da uz Grad Zagreb postoji koncentracija depozita u primorskim županijama. Naime, u sedam primorskih županija nalazi se oko 42% ukupnih depozita, a u Gradu Zagrebu oko 28%.

Tako se među prvih deset županija s najvećim apsolutnim vrijednostima depozita nalaze sve primorske županije s iznimkom najmaloljudnije Ličko-senjske. Kada se podatak o apsolutnoj vrijednosti depozita u županijama relativizira brojem stanovnika, među prvih deset županija s najvećim depozitima nalazi se i Ličko-senjska županija.

Podatak o koncentraciji depozita u primorskim županijama može se povezati s činjenicom da se u ovim županijama velik dio stanovništva (kućanstava) bavi sezonskim poslom odnosno privatnim iznajmljivanjem smještaja za turiste. Naime, turistička je djelatnost koncentrirana u primorskim županijama – oko 95% ukupnih turističkih noćenja ostvaruje se na ovom prostoru. Pritom se u privatnom smještaju ostvaruje oko polovina svih ostvarenih turističkih noćenja u Hrvatskoj. Također se može pretpostaviti da je dio stanovništva koji se bavi turističkim sezonskim poslom skloniji konzervativnom načinu štednje, ne samo zbog činjenice da se preostali dio godine mora financirati iz sredstava zarađenih u sezoni nego i zbog neizvjesnosti koju djelatnost turizma donosi, stoga se kod štednje primarno traži sigurnost, a tek sekundarno prinos.

30. lipanj 2024.

Županija naziv	Vrijednost depozita po stanovniku, EUR
Istarska	14.419
Grad Zagreb	13.800
Primorsko-goranska	13.083
Dubrovačko-neretvanska	12.705
Zadarska	11.035
Splitsko-dalmatinska	10.659
Šibensko-kninska	9.425
Ličko-senjska	8.137
Zagrebačka	7.840
Međimurska	7.680
Karlovačka	7.659
Varaždinska	6.750
Krapinsko-zagorska	6.418
Bjelovarsko-bilogorska	6.096
Koprivničko-križevačka	5.971
Osječko-baranjska	5.896
Požeško-slavonska	5.710
Brodsko-posavska	5.490
Sisačko-moslavačka	5.473
Virovitičko-podravska	4.862
Vukovarsko-srijemska	4.657
Ukupno RH	9.682

Regionalni aspekt depozita kućanstava (II)

U strukturi depozita kod svih županija i dalje premoćno prevladavaju **depoziti transakcijskih računa**, od najmanje 59% (Karlovačka) do najviše 73% (Sisačko-moslavačka). No, u 2024. godini vrijednost transakcijskih računa, kao i njihov udio u ukupnim depozitima pada u svim županijama.

Štedni depoziti su najmanje zastupljeni kod svih županija, od najmanje 2% (Krapinsko-zagorska) do najviše 8% (Primorsko-goranska).

Oročeni depoziti su u strukturi depozita najmanji u Sisačko-moslavačkoj (24%), a najviši u Karlovačkoj županiji (37%).

